

Edició XVI | 2026

Ciutats Defensores dels Drets Humans

Gira primavera
Del 13 al 22 d'abril

Ciutats
Defensores
dels Drets
Humans

@ciutatsddhh
#ciutatsddhh
ciutatsdretshumans.cat

ÍNDEX

El projecte 3

Els defensors i defensores de la gira de primavera 4

Natali González Arce 4

Jenkidar Shikhdmarr 8

Zaina Qazzaz 11

Rubén Moreno 15

Municipis, entitats i institucions participants XVI edició 19

EL PROJECTE

Ciutats Defensores dels Drets Humans (CDDH) és un projecte coordinat pel Fons Català de Cooperació al Desenvolupament i gestionat per la Comissió Catalana d'Acció pel Refugi amb la **participació de 29 ajuntaments i 8 entitats i institucions catalanes** implicades en la defensa i promoció dels drets humans a escala local i global.

Des del 2013 treballem conjuntament per visibilitzar i acompanyar la tasca de les persones defensores dels drets humans i denunciar la persecució que pateixen, enfortint les xarxes de suport i protecció i millorant el coneixement, la promoció i la defensa dels drets humans entre la ciutadania catalana.

El fil conductor del projecte és l'estada a Catalunya d'un grup de defensors i defensores dels drets humans d'arreu del món. En el marc de la visita, participen en diversos actes (conferències, reunions institucionals, activitats en centres educatius, trobades amb mitjans de comunicació, etc.), on poden exposar les seves reivindicacions i compartir la tasca que desenvolupen en els seus territoris. Això ofereix suport i visibilitat internacionals als i les activistes. Aquest any celebrem la XV edició, que consta de dues gires. La gira de primavera se celebrarà entre els dies **13 i 22 d'abril**; i la gira de tardor entre el **29 de setembre i el 8 d'octubre**.

Natali González Arce

Constructora de pau i defensora dels drets humans, amb trajectòria feminista i treball amb joves i processos de reincorporació.

“Moltes persones no diuen que van ser part de les FARC perquè tenen por de perdre les seves ocupacions, les seves vides.”

La Natali González Arce va néixer en 1983 a Cali. Neuropsicòloga clínica i social, feminista, entre 2020 i 2022 sotssecretària de Drets Humans i Construcció de Pau en l'Alcaldia de Cali. La Natali és activista de l'Observatori de Gestió de Conflictes i Construcció de Pau (COBSEPAZ), fundadora de PSICOPAZ, organització centrada en la salut mental i el conflicte, i part de la direcció regional en Cali de Comunes, formació política hereva de les FARC. Abans, des de la joventut, va ser agent clandestina de l'aparell polític-social de les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia-Exèrcit del Poble (FARC-EP), la històrica guerrilla que en 2016 va signar un acord de pau amb el Govern colombià.

Filla única d'un pare tapisser i d'una mare dedicada a la saviesa ancestral i el misticisme, Natali va créixer a Cali, una ciutat suroccidental de Colòmbia de la qual diu “és “punt de trobada del mestissatge de les comunitats indígenes i afro”. En un entorn de classe mitjana-baixa, va desenvolupar una profunda consciència política i, als 15 anys, en un context marcat pel conflicte, va començar el seu vincle amb les organitzacions socials i la justícia social. Un any més tard, ja era vicepresidenta d'una junta comunal en un barri de Cali.

“En una ocasió, vaig tenir un esmorzar amb [l'expresident] Uribe Vélez. Ens van ajuntar als comuns. Llavors jo no sabia si era de dreta o d'esquerra, però en aquest esmorzar vaig poder veure com aquesta classe política s'organitzava, com atribuïa els problemes de seguretat als joves amb els quals jo treballava i que, amb el temps, serien assassinats”, recorda d'una època marcada en la seva consciència per l'assassinat del còmic Jaime Garzón en 1999.

Va ser en aquest moment quan la Natali va entendre en quin costat estaria en el conflicte a Colòmbia. Va triar l'esquerra radical com a forma de defensa de la vida i es va unir a les joventuts comunistes per a, més tard, formar

part del moviment clandestí d'impuls boliviari de les FARC i convertir-se en militant del PC3 o Partit Comunista Clandestí Colombià. Les seves accions van estar perseguides per les autoritats, i per això va haver de portar una doble vida. “Mentre portava la meua vida clandestina, vaig estudiar el meu grau en Psicologia i em vaig especialitzar en neuropsicologia i en acompanyaments psicosocials en contextos de guerra o inseguretat”, explica.

Com no va ser guerrillera, el procés de pau aconseguit en 2016 no abasta el seu cas. No obstant això, la signatura va suposar un canvi crucial en la seva vida: va poder deixar a un costat la clandestinitat i acabar amb les vides paral·leles. Ara, la seva identitat pública és clara, concisa, transparent. Una personalitat que tomba estigmes que encara acompanyen a les ex-integrants de la guerrilla i que demostra que, malgrat les dificultats, sí que és possible integrar-se en el sistema que es vol transformar. Això sí, adverteix, no és fàcil, sobretot si s'és dona.

“Res del que estem parlant pot entendre's fora dels privilegis. Jo no vaig tenir experiències de violència de gènere, però la participació de la dona en política ha de veure's en funció del privilegi”, insisteix a reflectir Natali, i recorda: “La participació ha estat històricament copada pels interessos del patriarcat, que diu que, si tenim cert lideratge o rang, és per ser les mosses dels comandants. Però no és així: a les dones que ens vinculem en les organitzacions, ni ens van encegar ni ens van engalipar, sinó que ho vam fer per convicció. A Cali, moltes dones formàvem part d'organitzacions del moviment boliviari en les quals no se'ns incloïa, sinó que lideràvem”.

Colòmbia, quan la pau està marcada per la violència

En 2016, el llavors president Juan Manuel Santos i les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia-Exèrcit del Poble (FARC) van signar un acord de pau que posava fi al conflicte armat iniciat en 1964 i que ha deixat al voltant de 120.000 víctimes. Aquesta pau, plena d'imperficcions, dissidències i represàlies, compleix deu anys en aquest 2026. I encara que les FARC s'han dissolt i la majoria de militants ha iniciat un procés d'integració en la societat, la violència continua marcant la vida de les persones a Colòmbia. En regions com el Cauca o Guaviare, la situació fins i tot ha empitjorat, marcada ara per grups armats que es disputen el buit deixat per les FARC.

Principalment, aquests grups armats estan formats per les forces dissidents de les FARC, els paramilitars relacionats amb l'Estat, els militants de la guerrilla de l'Exèrcit d'Alliberament Nacional i els grups criminals aliats del narcotràfic. Depenent de la regió de Colòmbia, una facció té més o menys presència, encara que en tots els casos volen fer-se amb el territori per a controlar activitats il·lícites com el cultiu i tràfic de cocaïna o l'extracció de recursos minerals com l'or. En moltes parts del país, com l'Estat no existeix, són els qui exerceixen de veritable autoritat, a vegades creant un eixam d'aliances fràgils que són susceptibles d'escalar ràpidament en violència extrema. I els qui més sofreixen aquesta violència són els habitants d'aquests territoris i els defensors dels drets humans.

Així, segons les dades de l'Institut d'Estudis per al Desenvolupament i la Pau (INDEPAZ), només en 2025 "van ser assassinades 187 persones que exercien algun tipus de lideratge social o labor de defensa dels drets humans a Colòmbia. Aquesta xifra representa un augment de 14 assassinats front 2024 i equipara els nivells de violència aconseguits en 2022, any marcat per les eleccions presidencials". Encara que no s'arriba als nivells dels pitjors anys del post-conflicte, de 2018 a 2020, sota la presidència d'Iván Duque, encara persisteixen les escaramusses, que sobretot afecten la població que habita a les zones rurals, on l'autoritat de l'Estat es dilueix tant que pràcticament no existeix. Reflex d'aquest desemparament, ni tan sols les representants polítiques són lliures; i aquest febrer Aida Quilcué, senadora i defensora del Cauca, va ser segrestada durant unes hores. Per això, les persones fugen. Només en 2025, INDEPAZ va quantificar en més de 100.000 les persones desplaçades pel conflicte. En ple procés electoral en aquest 2026, poques persones consideren que el nou president colombià canviarà aquesta dinàmica enquistada des de fa dècades a Colòmbia.

Entrevista

Malgrat que en un igualat referèndum la societat va dir 'no' a l'acord de pau, en 2016 l'expresident Juan Manuel Santos i les FARC van seguir endavant i el van signar. Quins problemes persisteixen?

Preferim dir que es va signar l'acord, perquè el model de pau que tenim és imperfecte. La signatura de l'acord no va portar la pau, que no depèn només del desistiment de les armes, sinó que necessita de condicions materials, polítiques i socials. Encara que deixis les armes, si els problemes estructurals persisteixen, hi haurà un altre tipus de conflicte. I ara pots trobar conflicte en cadascun dels punts de l'acord.

El conflicte principal és pel territori, pel desenvolupament econòmic i comunitari en zones rurals. El segon problema és la participació política, que implica que totes puguem participar de manera adequada, però hi ha amenaces persistents, especialment en zones rurals. Un altre problema és el dels grups emergents, que per a nosaltres no són dissidents, sinó grups armats organitzats situats estratègicament en els corredors de la droga. Ells no tenen un

ideari, i les seves accions són molt útils per a l'Exèrcit, els antics paramilitars i els càrtels de la droga. És molt fàcil utilitzar el nom de les FARC.

Líders del grup dissident Estat Major Central eren alts comandaments de les FARC. No semblen simples narcotraficants. La major part de la guerrilla va triar integrar-se. Perquè aquests militants no van voler?

Aquesta confrontació es va deure als interessos d'alguns comandaments. En la guerra, hi ha accions de lluita i accions econòmiques. Quan es va plantejar la possibilitat de deixar de tenir accés als recursos econòmics, producte també del narcotràfic, alguns no van voler. També, per aquesta situació, hi havia el desig de sortir [i dissoldre la guerrilla]. Però que quedi clar que les FARC no van ser derrotades militarment, sinó que va ser més aviat un exercici de reconèixer com les dinàmiques no estaven donant resposta als problemes del poble. Llavors, quina diferència a un grup armat organitzat d'un grup polític revolucionari? Que un lluita pel poble. Nosaltres [per les FARC] vam cometre errors militars, però aquests no beneficiaven sistemàticament al Govern, i el que observem és que les accions d'aquestes dissidències només beneficien al *uribismo*, a la dreta, al paramilitarisme. Amb l'Álvaro Uribe, un genocida que ha matat a 6.104 falsos positius, hi havia atemptats, bombes. Eren autoatemptats. Ara ocorre amb les dissidències. És el mateix modus operandi. L'estratègia de seguretat a Amèrica Llatina i a Colòmbia es basa en l'enemic intern. És part del joc de la dreta; una dreta que, per cert, és *traqueta* (mafiosa), perquè Uribe és narcotraficant. Són un càrtel polític. Per això, encara que el Govern de Gustavo Petro és progressista, aquestes dissidències porten a terme accions militars que l'única cosa que fan és deslegitimar-se. I tot és pel control territorial.

Aquest enfrontament el pateixen els vilatans i les vilatanes, que ja van estar dècades entre l'Estat i les FARC. Com afecta el conflicte a aquestes persones?

No són vilatans. Són pagesos i pageses i segueixen en mig del conflicte. Per a elles i ells, la vida no ha canviat en aquests 10 anys: segueixen dins la violència del narcotràfic. De fet, reporten que les seves condicions de vida s'han deteriorat. Per què? Perquè quan nosaltres érem estat hi havia condicions de vida digna per a la gent. Hi havia regles, educació, i no sols militars. No érem un ens separat de la població. Llavors, la percepció és que aquestes persones actualment estan pitjor, i no sols en termes socials: en aquests corredors hi ha molta flora i fauna que era respectada per les FARC i que ara està sent devastada.

En aquesta dècada, gairebé 500 guerrillers reincorporats o signants de pau han estat assassinats. Com es viu el procés?

Volem que es reconegui que les persones signants de pau són actualment defensores de drets humans. Defensen a les comunitats. Nosaltres estem denunciant la massacre per degoteig. Hi ha intencionalitat d'aniquilar la nostra herència, el nostre ideari, hi ha tota una estratègia per a desmoralitzar-nos. És part de l'estratègia de genocidi, fins que deixem de ser una força que preocupi al Govern. Quan estàvem en el procés de negociació, les persones del [grup guerriller dissolt] M-19 ens van avisar del dolorós procés que ens esperava. No els vam escoltar. Perquè no és solament la part tangible, que està a l'acord, sinó que hi ha estratègies que implementaran i que t'aparten, et trenquen, i cal estar preparats. Amb nosaltres, es van generar dubtes a les bases, van marxar de vacances, mamant whisky, per a crear enveges... Un projecte en el qual col·laboro amb PSICOPAZ s'encarrega precisament d'això: de les emocions que travessen amb el procés de reconciliació.

És fàcil ser representant de Comuns, o les ex-militants de les FARC esteu estigmatitzades a Colòmbia?

Hi ha molta estigmatització. L'estigma es viu en el quotidià i, especialment, en la participació política i l'accés econòmic. Moltes persones no diuen que van ser part de les FARC perquè tenen por de perdre les seves ocupacions, les seves vides. Jo no. Jo vaig tenir sort o va ser privilegi. A més, tampoc ens ajuda l'esquerra. El president Gustavo Petro no ajuda. Ell ha estat un excel·lent president per als colombians. No hem tingut cap millor. Però, per a les persones de les FARC, no ha estat tan excel·lent. I no és que tingui falta de voluntat, sinó que hi ha temor a ser

relacionat amb nosaltres. M'encanta Iván Cepeda, a qui fa poc, per a danyar la seva imatge, li van preparar un muntatge amb membres de les FARC. Ara mateix, el que menys volen els candidats a la Presidència és sortir a una foto amb l'estigma, que som qualsevol de nosaltres.

Quina influència pot tenir Donald Trump a Colòmbia?

La doctrina Monroe va ser l'estratègia d'expansió imperialista dels EUA a Amèrica. Ens tracten com si els nostres recursos anessin per al seu desenvolupament econòmic. Sempre hi ha hagut una intenció colonialista, però a diferència d'altres nacions llatinoamericanes, a Colòmbia no van haver de donar un cop d'estat: els polítics van traïr els interessos del poble des que Santander va traïr a Bolívar. Des de llavors, els EUA mai ha abandonat Colòmbia i, a diferència de Cuba o Veneçuela, no ha necessitat intervenir per a fer-se amb el control.

Jenkidar Shikhdmmar

Activista en l'àmbit internacional i especialitzat en la defensa del poble kurd i les minories.

“La comunitat internacional va fer costat a Ahmad al-Sharaa en lloc de la democràcia igualitària i feminista que nosaltres proposem”

Jenkidar Shikhdmmar, representant de Rojava a l'Estat espanyol, va néixer en 1986 en Kobani, ciutat del nord de Síria que en 2014 va saltar a la fama per la resistència estoica de la seva població davant el cercol de l'Estat Islàmic. Des de 2019 resideix a Catalunya, on representa al moviment kurd-siri i cursa un doctorat en Ciències Polítiques en la Universitat de Barcelona (UB). Per aquest motiu vol continuar la seva vida en el territori català i acaba de cofundar l'organització cultural *Berfin*, que busca aglutinar a la població kurda resident a Catalunya.

Com li ocorre a la majoria del poble kurd, la vida d'en Jenkidar ha estat marcada per la falta d'oportunitats, la discriminació i el conflicte. Recorda una infància en Kobani en la qual les persones emigraven a altres països per a enviar diners a les seves famílies o maldaven per conrear blat i recollir festucs i olives. De família dedicada a la fusteria des de fa generacions, d'avi, pare i germans fusters, el Jenkidar no va poder cursar estudis superiors en la seva joventut, ja que va haver d'ajudar al seu pare en el local familiar.

“Kobani era molt pobre, no vam tenir grans inversions, i hi havia molta pressió del [partit governamental] Baaz. No hi havia sistemes de canalització d'aigua, i usàvem tancs. Molta gent no anava a la universitat perquè havia de treballar per a sobreviure”, recorda Jenkidar. “Específicament, les dones no continuaven estudiant en la universitat. Si és el cas era una qüestió cultural pròpia d'una societat conservadora,

perquè per a estudiar calia anar a ciutats com Alep, Damasc o Latakia, i molts pares no enviaven a les seves filles tan lluny. Les dones, llavors, s'havien de casar”, afegeix, i assegura que “aquesta situació va començar a canviar a partir de l'any 2000, amb l'auge del moviment kurd pels drets de la dona i la igualtat”.

Una vida, la de Jenkidar, que es va veure alterada per la guerra civil que va esclatar a Síria en 2011. Com no volia servir en l'Exèrcit sirí, va escapar al Líban, on es va llaurar un futur completament diferent al que li esperava a Síria: va cursar Ciències Polítiques i dos màsters mentre treballava de fuster i pintor, en el servei de manteniment d'ascensors, fins d'extra de cinema, i col·laborava amb organitzacions com Càritas i ACNUR. En 2019, es va traslladar a Catalunya, on va continuar amb els seus estudis i es va convertir en el representant de Rojava a l'Estat espanyol en 2021.

“Abans deia que era el representant a Espanya de l'Administració Autònoma del Nord i l'Est de Síria (AANES), però últimament, com l'administració ja no existeix perquè ha estat integrada en les estructures del Govern temporal de Síria, em presento com el representant de Rojava”, lamenta dir ara Jenkidar, reflex de la nova posició d'aquest poble, que representa al voltant del 15% de la població de Síria i que habita principalment en el nord-est.

El poble kurd, sense autonomia en la nova Síria

Al poble kurd se'l considera la nació sense estat més gran del món. Actualment, sumen al voltant de 45 milions de persones que, després de la desintegració de l'Imperi otomà, van quedar dividides entre les fronteres reconegudes en quatre països: l'Iran, l'Iraq, Turquia i Síria. En tots aquests Estats, la comunitat kurda va ser reprimida, encara que, després de dècades de resistència, de lluita per obtenir drets bàsics, el segle XXI va portar esperança: la invasió de l'Iraq va possibilitar una autonomia que, en el present, permet a les autoritats kurdes emetre visats propis o tenir les seves forces armades a l'Iraq. Quan va esclatar la guerra civil a Síria, moltes persones esperaven obtenir una fórmula autònoma similar. No obstant això, en aquest 2026 els Estats Units (els EUA) ha retirat el seu suport a Rojava, i els kurds han deixat a un costat les seves pretensions descentralitzadores. Després de gairebé tres lustres de guerra, el regust final és amarg.

Com moltes altres comunitats, la kurda va ser reprimida per la dinastia al-Assad a Síria. En donar inici la guerra civil, les forces kurdes es van reagrupar en el terç nord-est del país i, una vegada van controlar les seves fronteres, van impulsar una administració autònoma que seguia els preceptes del confederalisme democràtic d'Abdullah Öcalan. Durant més d'una dècada, les forces kurdes van comptar amb el suport de la comunitat internacional i es van concentrar a lluitar contra l'Estat Islàmic mentrestant, al mateix temps, dirigien el seu territori sota la AANES.

Després de la caiguda de la dictadura de Bashar al-Assad al desembre de 2024, la milícia yihadista que va encapçalar l'ofensiva llampec es va fer amb el poder transitori a Síria i va començar a reclamar que les diferents milícies que havien actuat durant el conflicte s'integressin en el nou Govern. Les comunitats kurda i drusa, tenint en compte les posicions sobre el terreny, no el van acceptar, i van començar a negociar un acord per a aconseguir drets i descentralització. No obstant això, després d'un any de negociació, en aquest 2026 els EUA ha retirat el suport als kurds, que, sense opcions, han hagut d'acceptar un acord d'integració que ni molt menys és l'esperat.

D'aquesta manera, els EUA ha decidit accontentar un aliat essencial a la regió com és Turquia, que és el principal garant de l'actual líder sirí Ahmad al-Sharaa. Perquè és Turquia l'actor que ha insistit a enterrar les esperances kurdes des del mateix inici de la guerra: si Rojava s'hagués oposat a l'últim acord aconseguit, Ankara hauria atacat o delegat un atac i un nou conflicte hauria atrapat a la població.

La comunitat kurda, que se sent traïda a Síria, és clau en la reconfiguració actual que travessa Orient Mitjà. Un tauler que es mou i en el qual, aquesta comunitat, mira cap a l'Iran, on els EUA volen enderrocar el règim dels aiatol·làs, la qual cosa tindria conseqüències a l'Iraq, on la influència iraniana és predominant; a Turquia i, qui sap, si fins de nou a Síria.

Entrevista

La seva família viu a Kobani. Com és la situació allí?

A Kobani, específicament, el nombre d'habitants ha crescut moltíssim; viuen allí unes 700.000 persones, gairebé el doble que abans, perquè hi ha desplaçats d'altres ciutats. Molta gent està dormint en cotxes, vivint en cases sense acabar, sense finestres o portes. Hi ha persones que esperen que obrin els llocs de control per a tornar a les seves llars, però altres tenen por i no volen tornar a Alep o Raqqa. S'ha afeblit la confiança entre els pobles de Síria. Es necessita un treball important per a retornar aquesta confiança. Ara mateix, hi ha discursos d'odi d'oficials del Govern, hi ha insults de persones en les xarxes socials. Als kurds ens criden *kafir* (infidel).

Podríem presenciar massacres com les que va patir la població alauita o drusa en 2025?

Tot és possible. Hem arribat a acords amb aquest Govern que no s'han complert. No confiem. L'últim acord és el del 29 de gener, que és insuficient per al preu que hem pagat durant la guerra. Des de 2014, hem defensat al món de l'Estat Islàmic, i tenim milers de màrtirs. Pensàvem que en la negociació obtindríem més drets però, desafortunadament, no ha estat així. D'alguna manera, estàvem obligats a signar aquest acord: pensem a resistir, però estàvem arraconats, amb tothom en contra. Ara, la nostra prioritat és mantenir amb vida a la població de Rojava. I no sols als kurds, perquè en aquesta geografia també viuen circassians, àrabs, armenis o turcmans. Però no volem lluitar més, no volem més morts. Llavors, hem arribat a un acord.

Els EUA ja no us fa costat...

Els EUA està amb Turquia, i van arribar a un acord contrari als interessos dels kurds. I, sense els EUA, la nostra situació és precària. La comunitat internacional va fer costat a Ahmad al-Sharaa en lloc de la democràcia igualitària i feminista que nosaltres proposem. Per a Trump, Al-Sharaa ha fet una gran feina, que en realitat ha estat massacrar a alauites, drusos o kurds. Com li vaig dir, pensem a resistir, però la factura hauria estat molt alta.

Què estipula l'acord entre la AANES i el Govern siríà?

Tindrem drets culturals, el nostre idioma, que encara no és oficial. Intentarem que la llengua kurda s'imparteixi en totes les escoles de les zones de majoria kurda. Ens integrarem com a bloc en l'exèrcit amb tres brigades, en Jazira, en Hasaka i en Qamishli-*Amuda, i amb un brigada especial a Kobani. Ens correspon una vicepresidència en el ministeri de Defensa. Hem proposat a una persona que Turquia no accepta; diu que és integrant del Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK). Encara existeixen disputes, no obstant això. Per exemple, aquest Govern transitori té una mentalitat que no permet a les dones participar en les forces armades, la qual cosa xoca amb la nostra aposta per la dona. De moment, la nostra principal comesa és acabar amb el patiment de les persones desplaçades, que no han pogut tornar a la seva casa. Hi ha persones desplaçades d'Afrin des de 2018.

Tenint en compte el canvi demogràfic en marxa i la sensació d'inseguretat a causa dels grups yihadistes presents en Afrin, aquestes famílies kurdes desplaçades volen tornar allí?

Ens estem coordinant perquè les persones desplaçades tornin. Van dur a terme un canvi demogràfic, van portar a àrabs de Gouta, al voltant de Damasc, d'Homs, de Idlib. Altres persones ocupen les cases que pertanyen a persones kurdes i tenen por. No hi ha confiança. Com a líders de Rojava, cal donar a les persones l'oportunitat de tornar. Si no volen, els oferirem territori en un altre lloc perquè puguin tenir una vida decent. Però la política del canvi demogràfic no és nova a Síria. Porta 50 anys en vigor, amb el cinturó àrab en Serekaniye, Qamishli o Derik. A més, molts kurds que no tenen la nacionalitat —són apàtrides—, i que no van tenir dret a estudiar o treballar, no compten en les estadístiques.

Però ara els retornaran la nacionalitat.

Sí, espero que [les autoritats] no segueixin la mentalitat del Baaz i acceptin que els éssers humans tenen drets. De moment, diuen que ens donaran drets bàsics. Llavors, hem de treballar en l'àmbit polític per a obtenir més drets. No hi ha batalles, i toca fer política. Volem continuar resistint en política. De moment, com no tots els sirians són àrabs, volem eliminar la paraula àrab del nom de Síria.

La guerrilla kurda del PKK ha iniciat un nou procés de diàleg amb l'Estat turc en el qual ha anunciat la seva dissolució. El procés segueix, malgrat que Turquia és qui ha enterrat el projecte autonòmic de Rojava.

Nosaltres prenem les nostres decisions, i el PKK pren les seves. Abdullah Öcalan va prendre aquesta decisió per moltes raons, però va entendre que, amb les armes, ja no es podia obtenir res. Llavors, ell pensa que és millor lluitar per la via política. A més, existeix un canvi regional en el qual volen acabar amb l'eix xiïta a Orient Mitjà. Israel va atacar a Hamas a Gaza i a Hezbollah a Líban, i ara és el torn de l'Iran.

Veú factible un Kurdistan independent a l'Iran?

És un debat profund en la nostra comunitat. La població kurda, des de la seva ideologia d'esquerra, diu que no vol un país, sinó viure amb drets, però, si pregunta, en el fons vol un país propi. El que passa és que totes les persones saben que és molt difícil aconseguir un Estat propi. A l'Iran ocorre el mateix. Sis partits kurds de l'Iran han anunciat una coalició i crec que, en els pròxims mesos, el règim dels aiatol·làs caurà.

Després d'una dècada d'esperança a Rojava, és el moment del Kurdistan iranià?

El nostre problema és Turquia, i a l'Iran també hi estan ficant els nassos (els turcs).

Zaina Qazzaz

Estudiant palestina de Gaza i veu activa per denunciar l'impacte de la guerra en el poble palestí.

“La reconciliació és impossible”

Zaina Qazzaz, de 23 anys, és una estudiant gaziana de Periodisme del programa UB Refugi de la Universitat de Barcelona (UB). Des de novembre de 2024 resideix a Barcelona, on es forma en la professió dels seus somnis i, per a integrar-se, s'esforça a aprendre català. Encara que se sent afortunada, reconeix que no deixa de pensar en Gaza, on resideixen la seva família i els seus amics, i per tant una vida partida i marcada per l'ocupació israeliana.

Fins als 17 anys, la Zaina va viure en Ciutat de Gaza, en el barri de Tal al-Hawa, prop del conegut al-Rimal. De mare consultora en l'àmbit del desenvolupament humà i pare advocat relacionat amb l'Autoritat Palestina, Zaina va tenir una infància condicionada pel conflicte. Malgrat això, va gaudir del col·legi, dels amics i de la platja. Una vida aparentment normal que, realment, com a presó a l'aire lliure que és el territori de Gaza, no ho era. “De nena no sabia el que significava una vida normal perquè vivia a Gaza”, reconeix ara.

Malgrat tenir més oportunitats que altres gazians, el camí de la Zaina no ha estat senzill, ha estat marcat sempre per l'ocupació israeliana i la seva identitat gaziana. El seu somni era estudiar a Cisjordània. I ho va aconseguir, convertint-se en la primera gaziana a fer-ho en cinc anys. “Imagina lo difícil que és. Has d'aconseguir molts permisos, i cal pagar molts diners. La meua família va començar a gestionar els documents tres anys abans de la meua sortida”, recorda, sobre les traves burocràtiques. “Al final, vaig aconseguir la frontera després de tres intents fallits en els quals em van

denegar l'entrada. Vaig ser a Cisjordània amb un permís de tres mesos i vaig estar en situació irregular durant cinc anys”, afegeix. Malgrat els problemes de mobilitat a causa de la seva situació il·legal, alguna cosa que limitava les seves pràctiques sobre el terreny, Zaina va poder cursar Periodisme.

“Recordo que, a vegades, els israelians venien a la universitat i les meves amigues m'amagaven, com si estigués fent una cosa dolenta. Gaza i Cisjordània estan ambues a Palestina, però és molt difícil moure's entre elles”, exemplifica la jove, que va haver de renunciar a tornar a la seva llar durant tres anys per a poder cursar la beca UB Refugi. Una vegada a Catalunya, aquesta jove, que ha participat en un documental de 3Cat sobre estudiants palestines, es mostra agraïda pel suport popular a Palestina en les universitats i els carrers catalans.

Com moltes altres persones, Zaina s'enfronta a l'Estat israelià, que és antidemocràtic amb la població àrab o palestina. Els tres anys que, suposadament, estarà fora de Palestina podrien ser en realitat més: com la situació no deixi de deteriorar-se, podria ser tota una vida. Depèn de les oportunitats, les mateixes que l'ocupació nega a la població en Palestina. De moment, la Zaina col·labora amb el diari *eldiario.es* i considera el periodisme com una forma de resistència i viu en una residència a Barcelona on la mar li retorna un tros de Gaza.

El 'Gran Israel' i el genocidi a Gaza

El 7 d'octubre de 2023 l'organització palestina Hamàs va atacar un festival israelià de música electrònica en territoris ocupats. Des de llavors, malgrat l'acord de pau signat a l'octubre de 2025, Israel bombardeja indiscriminadament a la població de Gaza. Almenys 69.000 persones han mort, segons les autoritats de l'enclavament palestí. D'elles, més de 19.000 són nens i nenes. Aquests atacs no tenen justificació possible i constitueixen un genocidi, com no deixa de repetir la relatora especial de l'ONU sobre la situació dels drets humans en els territoris palestins ocupats, Francesca Albanese. O com a mínim són crims de lesa humanitat, raó per la qual la Cort Penal Internacional ha emès una ordre d'arrest del primer ministre israelià, Benjamin Netanyahu. No obstant això, aquestes mostres de justícia de res serveixen quan Occident és connivent amb l'objectiu històric israelià: que tots els àrabs musulmans

abandonin Palestina, per a així instaurar el 'Gran Israel', que també inclouria territoris de Síria i el Líban.

Israel va néixer com a país en 1948 en els territoris que havien estat part de l'Imperi otomà i que van estar durant dècades sota protectorat britànic. Va ser a les illes britàniques on el sionisme es va conjurar per a conquerir la seva terra promesa. Per a això, calia enviar colons i expulsar a la majoria àrab musulmana. Així, la mil·lenària comunitat àrab jueva de Palestina es va diluir entre colons europeus i russos que van conrear el desert o van aixecar ciutats com Tel Aviv. Van arribar més i més colons que, amb el temps, protagonitzarien accions subversives armades contra àrabs i britànics a la recerca d'un estat propi. Després de la Segona Guerra Mundial, en 1948, la comunitat internacional va reconèixer Israel. Va ser llavors quan va començar l'ocupació més feroç, els enfrontaments entre musulmans i jueus que van portar a la Nakba, l'expulsió de més de 700.000 palestins de les seves llars, i a guerres en les quals sempre venceria Israel.

Encara que la comunitat internacional oficialment aposta per la solució dels dos Estats, un jueu i un altre musulmà, Israel no ha fet més que torpedinar qualsevol acord, com el que es prometia possible amb Yasser Arafat a la fi del segle XX. Ara, Israel assegura que s'annexionarà nous territoris a Cisjordània. Un pas més per a expulsar a la població àrab, que no té cabuda en el seu projecte de país homogeni.

Amb aquest objectiu, Israel porta dècades assetjant a la població palestina i ocupant els seus territoris. La tàctica es divideix en dues en Palestina. A Gaza, utilitzant l'excusa de Hamàs, cada cert temps es duu a terme una ofensiva en la qual es destrueixen els avanços de la població. El genocidi actual és un pas més. A Cisjordània, en canvi, l'ocupació és menys explosiva però més constant. Els palestins pateixen atacs diàriament, com reflecteix amb mestratge la oscaritzada *No Other Land*, que no els deixen prosperar. A cada avanç, li segueix un atac de colons impunes que forcen a les persones a fugir. En tots dos casos, tant a Gaza com a Cisjordània, la vida és un tornar a començar constant que és desesperançador.

Entrevista

Gaza és el lloc del món més perillós per a informar. Dels 129 periodistes assassinats en 2025, dos terços van morir a causa dels atacs d'Israel. Per què va decidir estudiar Periodisme i què va opinar la seva família quan li ho va comunicar?

Els meus pares em van permetre triar els meus estudis. La meva mare és artista i volia que estudiés art, i el meu pare volia que fes una cosa relacionada amb la informàtica. Vaig estudiar informàtica durant un any, però no em motivava. En aquest moment, hi havia una periodista [d'Al-Jazeera] anomenada Shireen Abu Akleh. Israel li va disparar al cap mentre estava informant en el camp de refugiats de Jenín. Després d'això, vaig cridar als meus pares per a dir-los que volia canviar de carrera i vaig començar Periodisme. Sento que ha estat la millor decisió que he pres en la meua vida. Vaig estudiar tres anys i mig en la Universitat de Birzeit. Encara recordo una vegada que, en un camp de refugiats a Cisjordània, al qual van venir els soldats i en el qual estava entrevistant una família, persones que no em coneixien de res em van acollir a la seva casa durant un dia. Els vaig explicar que estava en una situació irregular i que els israelians no podien detenir-me, i em van acollir.

Ha perdut als seus avis i a un oncle durant el genocidi a Gaza. Com marca la vida de les persones la violència constant que Gaza sofreix des de fa 80 anys?

Vaig viure a Gaza durant 17 anys, i en aquest temps vaig patir cinc guerres. Aquest genocidi és diferent, però recordo especialment la guerra de 2014. Va ser molt difícil per a tots a Gaza. Quan has de deixar-ho tot en només cinc minuts... Aquest sentiment és difícil de suportar per a qualsevol persona. Ara, [per l'ofensiva des del 7 d'octubre] aquesta situació sembla més fàcil. Però no ho és: a Gaza tenim electricitat quatre hores al dia, i a vegades internet només una. És com estar aïllats del món. Tot es torna més difícil. Per exemple, enviar diners; i per això hi ha formes de pagament alternatives com les monedes virtuals. Però no es tracta només d'electricitat, menjar o aigua; hi ha una cosa més important: la sensació de seguretat, de sentir que a la teva família no li passarà res. Perquè potser tu estàs en un lloc segur, però potser ells no. Els meus avis vivien prop de la Creu Roja. Els van bombardejar i no vam poder treure els seus cossos d'entre els enderrocs fins a una setmana després. Quan parlem amb els bombers, ens van dir que la prioritat era salvar a les persones amb vida, no a les que ja havien mort. I això va ser extremadament dur.

Entens per què Israel actua amb aquesta falta d'humanitat?

Ningú va poder imaginar aquesta falta d'humanitat d'Israel. L'exèrcit israelià fa el possible per a dificultar les nostres vides. Tot allí és una lluita constant.

A més de la Junta de Pau de Trump, Israel vol reconstruir Gaza per a atreure a turistes a l'anomenada ribera de Gaza. Què pensa sobre aquests projectes i quin paper exercirà la població gazatí?

La gent arriba a un punt en el qual sent que ja no pot fer res. No pot viure. Han perdut tres anys de les seves vides. Així que volen fer els seus projectes, perquè ho han perdut tot: les seves llars, els seus éssers estimats. No obstant això, aquests projectes que veiem en les notícies no es duren a terme tan aviat com diuen. Ara sembla que hi ha persones preparades per a reconstruir Gaza quan Trump prengui la decisió, però moltíssimes vegades s'ha parlat d'això i res ha succeït.

La solució de dos Estats sembla més allunyada que mai. Quin futur li espera a Palestina?

Desafortunadament, sento que la gent a Gaza acabarà per adaptar-se a la vida que té ara. Voldria afegir que la migració no és la solució. Després de cada guerra, es va parlar de reconstruir Gaza, però res ha succeït. A més, ens enfrontem a tres forces de control: la divisió interna, Trump i l'exèrcit israelià. Al final, la gent s'adapta a la vida. Per exemple, durant el Ramadà, les persones sense llar mengen al carrer, i, per desgràcia, fins i tot això ha començat a veure's com a normal. Em temo que, un dia, fins i tot es consideri normal el no menjar. No obstant això, la guerra no és una cosa amb la qual es pugui conviure o al que una persona pugui adaptar-se.

Israel intenta mostrar a Hamàs com a grup terrorista. No és tan simple: Hamas va vèncer en les últimes eleccions celebrades a Gaza en 2006 i, encara que és acusat de conservadorisme religiós, compta amb el suport de la població. Què significa Hamas per a la gent de Gaza?

Tenia uns cinc anys, estava en primer grau a l'escola, quan vaig escoltar per primera vegada què significava Hamàs. Estava a casa; el meu pare i el seu amic estaven esmorzant, i de sobte va arribar gent. El meu pare treballava per a les autoritats palestines, i aquestes persones, que eren de Hamàs, li van llevar la roba, li van tancar els ulls i se'l van emportar. El van mantenir a la presó durant dies, sense cap motiu. El meu pare no és una persona polititzada, però és advocat de l'Autoritat Palestina (AP). Aquesta va ser la primera vegada que vaig entendre què significava Hamàs. No obstant això, com a gaziana, no puc dir que siguin terroristes. Està l'ocupació, i està Hamàs.

Eren l'autoritat a Gaza.

Sí. L'AP no resulta atractiva per a les persones.

L'AP controla Cisjordània i aposta per una solució dialogada. Per això, és vista com a col·laboradora d'Israel.

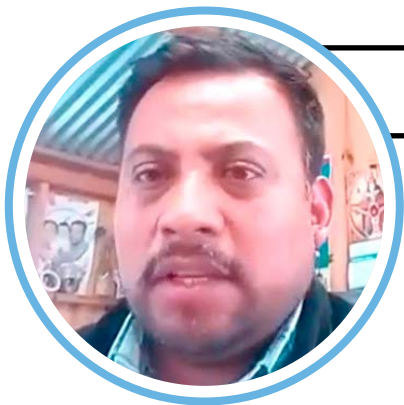
Així és. En la pel·lícula La veu de Hind Rajab es veu com les autoritats palestines realitzen una coordinació de seguretat amb l'exèrcit israelià. Treballen junts. Tots ho fan. Un altre exemple, de la vida real: hi ha alguns estudiants polititzats que han estat identificats per les autoritats palestines i que, més tard, per 'casualitat', han estat arrestats per l'exèrcit israelià. Quina coincidència!

La societat israeliana no ha condemnat el genocidi. És possible la reconciliació entre les comunitats palestina i israeliana?

No, la reconciliació és impossible. Abans del 7 d'octubre, podria haver esperat algun tipus de coexistència sota el marc de la solució dels dos estats. Però ara com ara, és impossible.

Igual que la Unió Europea i els Estats Units, la majoria dels països àrabs fan costat a Israel. Què opina de la seva posició?

Els governs àrabs no ens estan ajudant. Quan la gent va intentar fugir de la guerra, el pas fronterer entre Gaza i Egipte es va mantenir tancat, i no van permetre a ningú entrar. Diplomàticament, això es va presentar com una postura positiva d'Egipte per a prevenir el desplaçament [de gazians], però en realitat, van abandonar el territori de Gaza, sense cap mena d'humanitat. Parlem només d'ajuda humanitària, no és una cosa impossible, però ni això van fer. L'Àràbia Saudita, Egipte o Jordània, tots ells podrien fer més per a ajudar al poble gazià.

Rubén Moreno

Defensor dels drets humans dels pobles originaris de Chiapas, amb trajectòria en memòria i denúncia de vulneracions.

“L’Estat no està garantint la seguretat de la població, deixa que grups armats actuïn violentament i provoquin el desplaçament, la desaparició i l’execució de persones”

Rubén Moreno va néixer en 1977 a Chiapas, Mèxic, i porta més de 20 anys treballant al *Centre de Drets Humans Fra Bartolomé de Les Cases* (Frayba). Actualment en l'àrea d'Incidència Internacional, que és segons ell “un pont entre el local i el global”, documenta, investiga i denuncia les violacions dels drets humans a Chiapas per a, d'aquesta manera, llegir un relat fidedigne de la memòria històrica que honri a les víctimes i els seus familiars.

Rubén és originari del municipi de Nicolás Ruiz, que els més grans coneixen com a Sant Diego de la Reforma, nom religiós que va ser canviat per un altre més d'acord amb el relat identitari i revolucionari del Mèxic modern. Un territori complimentat amb un camp generós que proveeix de llegums, blat de moro o carabasses i que, des de fa dècades, els habitants intenten protegir de grups organitzats connivents amb l'Estat.

La família del Rubén sempre va animar-lo a estudiar, però en aquest entorn enterbolit ell va haver d'aprendre primer a resistir. De jove, entre 1994 i 1998, va viure la lluita per recuperar el territori que encapçalava el zapatisme però que van emular persones anònimes de pobles com Nicolás Ruiz. “En 1994, el poble es va animar a canviar la relació amb l'Estat. No eren zapatistes, però, en assemblea, el poble va acordar recuperar les seves pròpies terres”, recorda en Rubén. “Sofrim assassinats i empresonaments. En el 96, l'Exèrcit va assassinar a tres habitants del nostre poble. Llavors aquesta lluita ja no era

només per les terres, sinó també per la impunitat i la memòria històrica. En el 98, quan les terres estaven recuperades, una minoria de 23 famílies amb vincles amb l'Estat van voler acabar amb la nostra autonomia; es van inventar que el poble estava assetjat perquè intervingués l'Estat, la qual cosa van fer el 3 de juny del 98. Jo era allí. Es van emportar presos a molts companys i a una dona. Llavors vam entendre que havíem d'organitzar-nos. Tenia 22 anys”, rememora qui va acompanyar als presos polítics del seu poble en aquest procés.

Va ser llavors quan molts habitants van començar a formar-se en drets humans per a contrarestar les accions il·legals de l'Estat i altres grups armats. “De sobte, ja no sols documentàvem un poble, eren molts”, recorda qui, després d'acabar Dret en 2006, va començar a treballar en el Frayba. “Des d'aquí podem aportar el que hem après de la lluita als nostres pobles, perquè altres pobles s'organitzin i defensin els drets humans”, diu el Rubén sobre una organització de referència que, lligada a l'acció diocesana catòlica de pau, justícia i dignitat, va ser establerta en 1989. Des de llavors, a Chiapas es documenta i litiguen violacions de drets humans com a execucions extrajudicials, tortures, desaparicions o la negació del dret al territori dels pobles originaris en el que defineix com a “conflicte armat no resolt a Chiapas”.

Chiapas, la lluita constant pel control territorial

Chiapas, de 73.311 quilòmetres quadrats d'extensió, és un Estat del sud de Mèxic fronterer amb Guatemala. Encreuament de camins que és un dels epicentres de la ruta migrant que travessa Centreamèrica, és també bastió del moviment anticapitalista i comunitari encapçalat per l'Exèrcit Zapatista d'Alliberament Nacional (EZLN), així com d'altres grups comunals i assemblearis sense més afiliació que la pròpia comunitat o la localitat en la qual habiten.

Chiapas és una zona militaritzada, on hi ha més d'un centenar de casernes de forces armades i existeix una disputa pel control territorial. Entre 1994 i 1999, la confrontació va deixar persones desaparegudes i mortes, la majoria a causa de la violència exercida per grups paramilitars contrainsurgents aliats de l'Estat encapçalat llavors pel *Partit Revolucionari Institucional* (PRI). Van ser els anys de plom del conflicte. Malgrat que els habitants van poder mantenir els seus territoris, la violència va continuar a una altra escala, amb noves formes de contrainsurgència que s'assemblen a una guerra de desgast dirigida per l'Estat, que es recolza en grups armats i criminals amb aliances complexes i proclius a esclatar en altercats de violència extrema.

Aquestes aliances impliquen empresaris, polítics i grups armats que busquen generar una sensació d'inseguretat i ingovernabilitat per a justificar la presència militar a Chiapas. Una manera de fer política que no ha canviat amb els governs progressistes del partit Bruna: primer amb Andrés Manuel López Obrador i, actualment, amb Claudia Sheinbaum.

Així, aquesta violència estatal o paraestatal té un alt cost que paguen les comunitats que habiten Chiapas. Segons les dades recollides per la *Comissió Estatal de Cerca de Persones Desaparegudes a Chiapas*, entre 2020 i 2023 van desaparèixer 1.045 persones, de les quals 397 encara continuaven sense ser trobades en 2023. Una problemàtica històrica en tot el país, on s'estima en més de 128.000 les persones desaparegudes entre 1952 i 2025, de les quals el 90% són posteriors a 2006. Un drama que, lluny de solucionar-se, s'aguditza, almenys a Chiapas, on, segons les dades del *Registre Nacional de Persones Desaparegudes i No Localitzades*, entre 2019 i 2022 les desaparicions van augmentar un 358%, fins a aconseguir les 244 en 2022. A més, entre 2010 i 2022 el Frayba ha documentat 16.755 persones desplaçades, amb un increment preocupant de la violència durant la pandèmia, sobretot a la frontera amb Guatemala i el Corredor Nord.

Precisament aquesta violència atrapa als habitants dels territoris, que van ser recuperats entre 1994 i 1999: prop de la carretera Panamericana, en La Trinitària, Comitán de Domínguez i Teopisca; en la carretera que discorre en paral·lel a la frontera amb Guatemala, en Chicomuselo, Siltepec o Motozintla; o en altres regions on megaprojectes com el Tren Maia o les infraestructures impacten en l'entorn natural i en la vida de les persones i que, a més, d'acosten també a grups criminals que imposen la llei de la violència.

Entrevista

Al Perú, l'any passat es va aprovar una llei per a amnistiar crims comesos durant el conflicte amb Sendera Llumina. Com és la situació a Mèxic?

La pressió de la societat civil ha obligat l'Estat a reconèixer la seva responsabilitat en greus violacions dels drets humans. S'han presentat casos en la *Comissió Interamericana de Drets Humans* (CIDH), que ha assenyalat que Mèxic ha violat els drets humans i que ha de complir amb els mecanismes per a la memòria, la no repetició i la reparació integral dels danys. Però el que hem vist és que l'Estat pensa que tot es resol amb diners, indemnitzant, però no és així. Des del primer moment, s'imposa el negacionisme, perquè l'Estat nega haver participat en les violacions de drets humans. A més, no han investigat o no han canviat de narratives, negant testimoniatges de les famílies que ho van viure. Llavors, hi ha hagut iniciatives a nivell federal per a redactar una llei de memòria, però només han quedat en bones intencions. Nosaltres continuarem lluitant i no oblidarem el que va passar a Chiapas. No volem que succeeixi de nou en un altre lloc.

La memòria històrica l'esteu fent vosaltres.

El nostre espai és un lloc de memòria en el qual resguardem arxius històrics. Som els que hem de resguardar, perquè l'Estat no està parant esment i tracta d'ocultar, perquè sap que d'ell mateix venen també els perpetradors. Farem una trobada al juny en el marc dels 30 anys de la desaparició de Minerva Guadalupe Pérez Torres, una jove que va desaparèixer en Til-la a les mans del grup paramilitar *Desenvolupament, Pau i Justícia*. El seu únic delictes va ser que els seus pares van obrir la comunitat i les portes de la seva casa a moltes persones desplaçades per la violència dels grups paramilitars. Han passat 30 anys i no sabem on està el seu cos.

Quantes víctimes de desaparició hi ha a Chiapas?

Només en la zona nord de Chiapas, en el marc de l'aixecament armat, en el Frayba hem registrat 122 casos. 37 són desaparicions i 85 són execucions extrajudicials, la majoria comesos per paramilitars. D'aquests 122 casos, els vuit més documentats els hem presentat a la CIDH. Dos són desaparicions i sis són execucions. Aquests 122 casos van ser entre el 1994 i el 2000, però després, la violència ha continuat: en el marc actual de violència generalitzada, també hem registrat desaparicions, assassinats i desplaçaments forçats.

D'aquests casos han passat 28 anys. Què va dictaminar la CIDH?

Aquests casos encara estan en litigi però no tenim més informació per a presentar. Volem que la CIDH dicti recomanacions i reconegui que l'Estat mexicà ha violat drets humans en aquest marc del conflicte armat intern. Com va ocórrer, entre altres, amb els casos de Ejido La Grandesa i d'Antonio González Méndez.

En el present, el Frayba alerta de l'increment d'atacs en els territoris recuperats pels zapatistes, especialment en el Corredor Central.

Hi ha moltes rutes de pas per al tràfic de persones i armes que estan marcades per la violència del crim organitzat. Ara, hi ha violència en la carretera que s'està construint per a anar a Sant Cristòfor i a la frontera, en Chicomuselo, que és un poble que també ha estat molt organitzat, però que ha estat molt atacat. Per què? Perquè hi ha mineria de la qual s'obté la vareta, que serveix per a l'extracció d'hidrocarburs. Anteriorment, hi havia una empresa canadenca. Ara no està, però es continua extraient. I ningú diu res. Aquests grups actuen amb impunitat, els funcionaris ho permeten. Molt a la vora estan els campaments de l'Exèrcit, de la Policia i de la Guàrdia Nacional. Aquest Govern diu que tot està bé, que no hi ha ni tortures ni desapareguts. L'expresident López Obrador va dir en diverses ocasions que el Frayba estava inventant, que ell tenia altres dades. Però no és així: nosaltres estem en el terreny, tenim els testimoniatges directes de la gent.

Per què el Govern no vol reconèixer la delicada situació?

És molt complicat. No ho dic jo, ho diuen els pobles que han estat denunciant: aquí tenim narcogovernos. No sols narcogovernos, sinó que també tota una diversitat de governos corruptes. I a veure qui diu alguna cosa, perquè per a cuidar la vida, et quedes callat en molts territoris.

Entre 2020 i 2022, segons les dades del Frayba, s'ha incrementat un 385% el número de les desaparicions a Chiapas. Per què?

L'augment de la violència a la frontera va ser en la pandèmia. El crim organitzat es va mostrar en aquest període i no ha baixat el ritme. Hi ha moltes denúncies per desaparició, hi ha molta gent desplaçada. A vegades, hi ha famílies que no volen denunciar perquè tenen por, perquè surten criminalitzades i desconfien de les autoritats. A més, a Chiapas mai havíem vist bosses amb restes humanes o un cadàver en la riba de la carretera, alguna cosa que va començar a manifestar-se en la pandèmia.

Teniu por?

Hem de treballar amb cura, utilitzar un llenguatge apropiat. Abans, no teníem por. Ara, sí. Hem augmentat les nostres mesures de protecció. L'Estat no està garantint la seguretat de la població, deixa que grups armats actuïn violentament i provoquin el desplaçament, la desaparició i l'execució de persones. Però la por no ens paraitzarà. Els casos que tenim en la CIDH es van documentar a la muntanya, travessant rius, creuant els límits, enmig de la violència. És part del nostre treball i l'hem de continuar fent.

Pertany al poble tseltal. Com valora la situació de les comunitats indígenes a Chiapas?

Soc *tseltal* per adscripció, reconec que vinc d'un poble indígena. Abans del 94, la discriminació i la violència eren evidents. Des de llavors, el Govern ha tingut molta cura a disfressar i no evidenciar el que està fent, que és dur a terme un extermini, el desplaçament de persones. Els companys zapatistes ho han dit clarament: hi ha lleis, però no protecció. L'exemple clar són els acords de Sant Andrés per a protegir les cultures indígenes, que han complert 30 anys però que el Govern mai va implementar. A més, el Govern duu a terme programes de suport a les comunitats, que en la seva majoria, busquen dividir i desarticular les organitzacions comunitàries. Per descomptat, això també afecta a les comunitat indígenes.

MUNICIPIS, ENTITATS I INSTITUCIONS PARTICIPANTS XVI EDICIÓ

Ciutats Defensores dels Drets Humans és un projecte municipalista que compta amb la participació d'ajuntaments, entitats i institucions que, des dels seus respectius àmbits d'actuació, treballen en la defensa dels drets humans.

Organitzen

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament: <https://www.fonscatala.org>

Comissió Catalana d'Acció pel Refugi: <http://www.ccar.cat>

Col·laboren

Barberà del Vallès: www.bdv.cat

Caldes de Montbui: www.caldesdemontbui.cat

Castelldefels: www.castelldefels.org

Cornellà de Llobregat: www.cornella.cat

El Prat de Llobregat: www.elprat.cat

Esplugues de Llobregat: www.esplugues.cat

Gavà: www.gavaciutat.cat

Girona: www.girona.cat

Granollers: www.granollers.cat/can-jonch

Mataró: www.mataro.cat

Molins de Rei: www.molinsderei.cat

Mollet del Vallès: www.molletvalles.cat

Reus: www.reus.cat

Rubí: www.rubi.cat

Sabadell: www.sabadell.cat

Sant Boi de Llobregat: www.santboi.cat / www.barrejant.cat

Santa Coloma de Gramenet: www.gramenet.cat

Sant Cugat del Vallès: www.santcugat.cat

Sant Feliu de Llobregat: www.santfeliu.cat

Sant Joan Despí: www.sjdespi.net

Sant Just Desvern: www.santjust.cat

Sant Vicenç dels Horts: www.svh.cat

Tarragona: www.tarragona.cat

Terrassa: www.terrassa.cat

Viladecans: www.viladecans.cat

Vilafranca del Penedès: www.vilafranca.cat

Vilanova i la Geltrú: www.vilanova.cat

Participen

Diputació de Barcelona: <https://www.diba.cat>

Institut Català Internacional per la Pau: <https://www.icip.cat>

Àrea Metropolitana de Barcelona: <https://www.amb.cat>

Casa Amèrica Catalunya: <https://americat.barcelona/es/home>

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament: <http://cooperacioncatalana.gencat.cat>

Fòrum de Síndics i Síndiques Defensors i Defensores locals de Catalunya:

<http://www.sindicatureslocals.cat>

Ciutats Defensores dels Drets Humans

Edició:

Ciutats Defensores dels Drets Humans

Coordinació de l'edició:

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament
amb la participació de
la Comissió Catalana d'Acció pel Refugi

Redacció:

Queralt Castillo Cerezuela i Miguel Fernández

Disseny i maquetació:

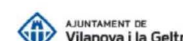
Sara Lupiáñez Fontanet

Març de 2026

Organitzen:

Participen:

Col·laboren:

